

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուշկարիոյ համար 12 Տր.
 Տարեկան 6 " "
 Վեցամսեայ Արսասահմանի համար տարեկան 15 " "
 Վեցամսեայ 8 " "

Անտրիկայի համար 3 Տր.
 Տարեկան 4.50 " "
 Վեցամսեայ

Դանուցման տղր առաջին երեսին համար 40 սխալ վերջին երեսի համար 20 սանթիմ Է. երեսին աւելի ակզակներու համար 20 0/0 գեղջ կըլլայ

Վստեայի համար ձևոք 10 սանթիմ

ՇՆԱՐԹ

R. P. Kalémcarian, Mechitharistengasse
 (Antriche) W. 4. Vienne

Նախկին և յոսմ գրկի
 հսկայագրութեան հաս
 Ն.

«Дакция на вѣстникъ
 „Шаржумъ“
 Варна»

Redaction du journal
 „Charjoun“
 Varna (Bulgarie)

Արսասահմանի համար
 ձևոք (20 ՍԱՆԹԻՄ)
 Պուշկարիոյ համար
 ձևոք (15 ՍԱՆԹԻՄ)

Գրութիւնք ևս չեն տրուիր

ՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՂՄԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԻՏՄԱՐԿՈՒԹԻ ԶՈՐԵՔԵԱԹԻ ԵՒ ՇՆԱՐԹ ՕՐԻՐԸ

«ՇՆԱՐԹՈՒՄ»-Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄԸ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄԸ ՊԵՏԻ ԵՒ ԱՍԵՆՈՒԿ ԵՎ ՁՈՐԻՔ

ՓՈՒՍԱՆՈՐԴԸ

Երկու ամսից աւելի է ինչ Բուլ-գարիայում է գտնուում պատրիարքական փոխանորդը, Այսօրն ժամանակաւ մէջ որոշ կ'ըլլայ զազափար չը կազմվեց թէ այս հովիւր ինչ ծրագիր է կազմել իր ներկայութիւնը մեր գաղութին օգտակար դարձնելու համար:

Ի՞նչ բնու մեր վարդապետը ուսումնասիրում է մեզ և մեր ցաւերը, որպէսզի այդ ուսումնասիրութեան հիման վրա և գործելու ծրագիր կազմի, կամ իր բարձրագոյն իշխանութեան միջոցներ ու ճանապարհ ցոյց տայ: Իսկ մեր ստացած հատուկուոր տեղեկութիւնները այդ ուղղութեամբ ոչինչ լուրջ բան չեն ցոյց տալիս մեզ, իսկ նրա շտապ ընտրողական գործը, բացի ապօրինի լինելուց, բոլորովին փաստակար է. և ոչ մեր կեանքի պայմանների լուրջ ուսումնասիրութեան արդիւնք:

Ի՞նչ վարդապետը լուրջ ուսումնասիրութեամբ զբաղված լինէր, մինչև օրս իր գտնուած տեղերից անշուշտ այդ մասին մանրամասն տեղեկութիւնները կատարաւ չէր ինչպէս երեւում է աղտակաւ շրջանակից դուրս չի գալիս. և Բուլգարահայ գաղութի կեանքի վրայ դառնալիս է կազմել այն շրջանակների մէջ, որտեղ հայկական կեանքը իր ներկայ պահանջներով դստութիւն չունի և ունենալ չէ կարող:

Մեր կողմից վարդապետին այս քան միայն կարող ենք ասել որ Բուլգարահայ կեանքի պայմանները բոլորովին տարբեր են ճանկահայից, Այս ազատ երկրում անկեղծ հայրենասէր հոգեւորականը ամեն օրինաւոր միջոց և դիւրութիւն ունի օգտակար լինելու մեր ժողովրդին, միայն հարկուոր է մի քիչ խելք ունենալ և ժողովրդի ամեն խաւերի հետ շփվելով գործ տեսնել, ազաների փէշից չը փակչել Պատ.

րիարքական փոխանորդը թող չը մտածանայ որ իր նախորդների անյաջողութեան միակ պատճառը եղել է ժամանակների պահանջների դէմ գնալը և ոսկեփոր ու ուղեւոր ազաների պոչերից կախ ընկնելը:

Մենք հիմա այնպիսի ժամանակներում ենք ապրում որ մեր բարձր պաշտօն ունեցող հոգեւորականներն էլ պարտաւոր են մեր բոլոր պահանջներին արձագանք տալ. մանաւնդ Բուլգարիայի պէս երկիրներում: Խուճկ ու մոմով, անհամ քարոզներով, թաղական ընտրելով, քահանայ պատեղով և այլն գործը չի վերջանում. ժողովրդի բարոյականը և մտաւորականը բարձրացնել պէտք է ոչ չին ձեւերով, այլ քրական գործերով: Եւ փոխանորդը այդ նշանաբանով է որ պէտք է աշխատի մեզ օգտակար հանդիսանալ: Եթէ այդ նշանաբանը չունի, թէ իր և թէ իրեն յաջողողներին ներկայութիւնը բոլորովին աւելորդ, եւ նոյն իսկ փաստակար պէտք է լինի Բուլգարահայ գաղութի համար: Շտապով պատգամաւորական ժողով կազմելը Սօֆիայի մէջ, և Պատրիարքարանի նշանակած մարդկանցից անպատճառ մէկը ընտրել տալ, այդ գործը լուրջ գործ չէ: Փոխանորդը չէ կարող պատրիարքի հետ մեր իրաւունքները կապահել:

«ՆԻՐՏԱՍՕՐԴ ՎԻՂՍԱՆ»

Պարիզի մէջ սկսել է հրատարակվել «Ներսարգ Վրաստան» անունով և Ֆրանսերէն լեզուով մի թերթ, որի նպատակն է կովկասի վրացիներին տողորել անկախութիւնը ձեռք բերելու ձգտումով:

Այդ թերթը իր երկու համարի մէջ բաւական մանրամասնորէն եւ պատմական փաստեր մէջ տեղ բերելով պարզում

թէ ինչպէս առաջ ցարերը և է դիւանագէտները խաբել են վերաց վերջին թագաւորին և վերացիներին զրկել իրենց անկախութիւնից, ու հետզհետէ ամեն մի միջոց գործ դրել խեղդելու այն ամէնը, ինչ որ զուտ վրացական է եղել և կարող էր ու կարող է վրացական ազգային ոգին միջոց կենդանի պահել:

Սրանից քսան տարի առաջ վրացիների մէջ հազիւ մի քանի մարդիկ լինէին, որոնք տրամադրութիւն ունեւային ներկութեւ վրացիների առանձին պոյութիւնը ապահովելու գործին կովկասի մէջ, որովհետեւ վրացի ամբողջ կրթութեամբ շատ ետ էր մնացել, իսկ ազնուական թեթեւ ու անհոգ դասակարգը բաւականաչափ էր միայն պատական պաշտօններ ձեռք բերելով և շքիչ հագնվելով:

Բայց ինչպէս երեւում է հիմա խնդիրը փոխվել է. վրացիների մի մասը ըմբռնել է որ իրենց ազգի պոյութեան թշնամին ոչ թէ հայերն են, այլ առաջ ընտանապետութիւնը, ու իրենց հարուածները ուղղում են ուղղել բուն թշնամուն դէմ:

Թէ «Ներսարգ Վրաստան» որչափ տոկուն կը լինի իր նոր սկսած իրաւացի պայքարի մէջ, այդ ապագան կարող է պարզել միայն առայժմ նրան հարկաւոր է լաւ ըմբռնել որ իր այդ մեծ պայքարը յաջող կերպով մղելու համար ինքը պարտաւոր է նոյն երկրում ապրող բնիկ ցեղերի հետ շատ սերտ բարեկամական յարաբերութիւններ ստեղծել, որը մինչև և այժմ գոյութիւն չէ ունեցել շնորհիւ ուսական կառավարութեան ինտրիգների և սոսնձգութիւնների:

Ռուս կառավարչական մարդիկ մինչև օրս ամեն կերպ աշխատել են արեւստական ատելութիւն ստեղծել կովկասում ապրող ցեղերի մէջ, երբեմն այս երբեմն այն ցեղին շոյելով և հալածելով:

Եւ այդ եղբայրասպան ինտրիգ

ների մէջ միշտ յաջողել են, որովհետեւ երկու կարեւոր ցեղերի, հայերի և վրացիների ներկայացուցիչները միշտ ընկել են առաջապետութեան վստաբար պատրաստած թակարթի մէջ:

Եթէ «Ներսարգ Վրաստան» պարագլուխները ներսիրտ ու նեղահայեաց չօվէններ չեն, եւ քաղաքական հասունութիւնը ունին ըմբռնելու, որ իրենց ժողովրդի շահերը պահանջում են բարեկամական յարաբերութիւններ պահպանել կովկասի միւս ցեղերի հետ, այն ժամանակ վրացական այդ նոր հոսանքը կարող է խոր արմատ բռնել և ապագային մի վտանգաւոր ֆակտոր դառնալ ուսական տիրապետութեան համար կովկասի վերաբերմամբ. ի հարկէ նոյն քաղաքական հասունութիւնը պէտք է ունենան և կովկասի հայերը ու մերձեւան այն ցեղին որոնց բանաստեղծներից մէկը Լօրիս—Մէլիքովի դազաղի վրաստասանած ճառի մէջ յայտարարեց. «Հայերիս և վրացիների» ձկնների նման միեւնոյն թաւայի մէջ տապակում են, ձեռք ձեռքի տաւ պէտք է աշխատենք այդ թաւայից ազատվելու»:

Ռուսական միապետութեանը կցված տարբեր ցեղային զանգաւածները հետզհետէ պարթնում և ինքնուրոյնութեան հասնելու ճիգեր են թափում: Պաքէտանօսցեղները օր ու գիշեր ծրագրիներ են դարբնում Ռուսացնել Լեհացիներին, Թինլանդացիներին վրացիներին, Հայերին և ուրիշ մանր ցեղերին, միւս կողմից փոքրիկ, երբեմն խաւարի մէջ թաղված ցեղերը շնորհիւ քաղաքակրթութեան հետզհետէ դարթնում են և տրորելով դարեւոր քնի մէջ կուրացած աչքերը ճարձա են փնտրում դուրս սողալու այն օղակի միջից, որը այնքան խնամքով կռել ու կոփել է Ռուսական բռնապետութիւնը

հարազատ և թէ օտար ժողովրդներէ համար :

Աշխարհիս մէջ ոչ մի բան յաւիտեան համար չէ . ևս առաւել յաւիտեան համար չեն բռնապետութիւնները . մանաւանդ կենսունակ և անկախութեան յարգը գիտցող ժողովրդներէ համար :

ՅԻՆՈՒՅԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՆԻՆ ՇՈՒՐՁԸ

ՓՐՓՈՒՐԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒ ԶԷ

Մաքէս չէի կրնար անցնել որ Յիւլիպէի Մատենադարան-ընթերցարանին եւ մեր հասարակութեան ընթերցարանութեան մասին ըրած քանի մը իրաւացի եւ անկեղծ գիտողութիւններս կրնային հին կմեքսարի մը — ինչպէս կերեւայ — փորի ցաւ պատճառով :

Ես կը փափաքէի ընթերցարանին առաջնութեան մասին կարծիքներ լսել . բայց չէի սպասիր վերաբերուած հիմնադրուելու մը արտայայտութեան հետ ըսածը չփութալու չափ փրփրալից միւսնոյն ատեն անբարեխիղճ «վկայութիւն» մը լսել . որուն իմիջին իբր պատասխան հրատարակութեան տալու գաղափարն անգամ ծիծաղելի է :

Ինչ կըլլայ թող ըլլայ . անպատճառ բան մը գրելու եւ սիրող գովարանելու մարմալը չէ թոյլատրելու գոնէ հիմնական բան մը մտածելու : Ատոր համար է որ վկայութեան , պատասխանի տեղ փրփուր ցուցադրուած է : Ամա ինչ խրոխ պատասխան :

Մտածեցի պ. հիմնադրին փրփուրին կարեւորութիւն չի տալ կամ գոնէ երկտողով մը պատասխանել . բայց նկատեցի որ ատով պ. հիմնադրին յոխորտալու առիթը պիտի տամ : Զէ՞ որ դիմացինս «վկայ» է ճափագրի «Ականատեցով» մըն ալ պճնուած : «ականատես վկայ» ըսել անդին անցնել կըլլայ մի :

Ասկէ զատ ստիպուած էի քանի մը խօսք ընել . անոր համար որ ընթերցարան-մատենադարանին վրայ խօսելու կրկին առիթը պիտի ունենամ . եւ ինչ որ ինձի համար ամենէն ուշագրաւն է , ուզեցի պ. վկային գրածին մէջէն դուրս հանել քանի մը կէտեր , որոնք գրողին ոգին կը բնորոշեն եւ որոնք ճշմարիտ վկայի մը ներքին չէ :

Հիմա պիտիմ . պայմանաւ որ խաթիւ-խօսուր չի մնա . եւ փրփրելով չի կարգադրուի :

Պ. վկայն , իր ըսելիքները կերեւայ հաճոյալի ընելու եւ ուշագրուութեան արժանացնելու համար , հեռատեսութիւնը . ունեցած է ըսելու որ , «Յիւլիպէի երկտաւարութիւնը ինորին շնորհակալութիւն պէտք է յայտնէ» եղեր ինձի , իմ գրածիս համար : Պ. վկայն մոռցեր է սակայն . որ ալ աւելի լայն համակրանք կը գրաւէր իր շուրջը , եթէ բոլոր Յիւլիպէի հայութիւնը հրաւիրէր ատ բանին : Եւ սուտ ալ խօսած չէր ըլլար . քանի որ ես Յիւլիպէի հայութիւնը անխորհրդաւ հասարակական անտարբեր գտայ եւ քննադատեցի :

Բայց պ վկայն ապահով ըլլալու է որ , ես իր անկարկած ձեռով շնորհակալութիւններ սիրով կընդունէի :

Եթէ Յիւլիպէի հայութիւնը կետադրութեամբ ընթերցարանով պիտարանի , թաւալուն ու թուղթին նուիրած մէրին գոնէ տասնէն մէկ համեմատութեամբ . իսկ հիմա բան մը ըսելու իրաւունք չունի :

Աս յայտնի անտարբերութիւնը կաւծեփ պատճառաբանութիւններով արդարացնել , անոնց արամադրութիւնները շոյել միայն իր գրածը հաճելի ընել տալու եւ ուժովցնելու . յայտնի նկատուածով — պարզապէս անբարեխիղճութիւնն է : Աս մէկ :

Էջէնտիմ . հարուստները չեն քաջակերտ եղեր . կիրակոսին կամ Մարկոսին պատճառով :

Ինքն ալ ինձի չափ համոզուած է որ մեր հարուստները հասարակական ամէն գործերու մէջ համեմատաբար աւելի անտարբեր եւ ժլատ են , ո՛ր կը մնայ ընթերցարանը : Աս ապացուցուած եւ աչք ծակող իրողութիւնը ելնել արդարացնել միայն խեղճուկ անարկութիւն մը աւելի ունենալու համար — առ ալ սկզբունքի տէր մարդու գործ չէ . Աս երկու՞ք :

Իմ գրածիս ո՛ր տողով տեղացիի , գաղթականի խօսք ըրած եմ , հակառակ այնքան պրպտուսներու չի կրցայ գտնել . Եւ ինչպէս ատանկ խօսք կրնայի ընել , քանի որ , չըսեմ պ. վկայէն աւելի , գոնէ անոր չափ պիտէի որ ընթերցարանի դոյնութեան մինչեւ մեր օրը անոր անդամներուն կեանքի վկայաբար Պօլսեցի եւ Հայաստանցիներէ կազմ են : Ասանկ խնդիրներ փորձկելը . պարզապէս իրար ձգել ըսել է :

Եւ յետոյ , իմ գրածիս մէջ անպատճառ քննադատութիւններու չի կայ , ասոր անոր գովեստ երբէք չընայլած չեմ . առ բաները թող իր անկարկած «գոթ»ներէն դուրս փութալու իմ բերանս — գրեմ է «մեր» բան մը որ իմա չէ : Ասոնց ամենուն ալ կըսեն խեղափոխուում : Աս երե՞ք :

Եւ թող չի վրդովի սիրելի վկայ , «Երկուրէն զապահաթնտան պէտիւք» շորորով մըն ալ կայ :

Երկրին մէջ մեր ընթերցարան ունենալը կամ չունենալը իբր փաստ գործածելը , աւելի ճիշդ բացատրութիւնով , մեր պատմական դժբաղդութիւնը արհամարհել եւ զայն չի ճանչնալ ըսել է . Զէի կրնար երեւակայել այսքան տղեկ զէնք մը . գրածիս զէմ բան մը բնուած մարմալին յագուրդ տալու համար : Թէ իր այս ընթացքին ինչ անուն տալու է , ատ ալ ինք թող որոշէ : Բայց որպէսզի զինքը գոնայնեմ իր հետաքրքրութեանը մէջ , աւելորդ չեմ սեպեր յայտնել որ , մինչ ազատ Պուլկարիոյ մէջ ՅՈԱԿԱՆ ԹՈՒԿԱՆՆԵՐՈՒՆ մտաւր կը գտնէ Բաֆթիի երկերը Յիւլիպէի մատենադարանը , ճիշդ այդ ատենները , նոյն գրքերը մենք , զազանի , դպրոցական գրասեղաններուն վրայ հերթով կը կարգայինք : Ունէիք նաեւ մեր ուսանողական զէնք ազէկ մատենադարանները :

Արդ ինչ կապ ունի երկրին մէջ մեր մատենադարան ունենալը կամ չունենալը , մեր գործադրութիւնը ինչ գրքեր կարդալ կամ չի կարդալը ինչ կու պիտի կըսեմ Յիւլիպէի մատենադարանին հետ : Ասոնք պատճառաւ են որ Յիւլիպէի մատենադարանը չըսած մնայ . չի յառաջըլծի կամ անոր չի ձգուի : Ասանկ պէտք է մտածել . ամա՛ն պ. Ականատես :

Աս քանի մը կէտերով , ինչպէս ըսի . երեւան ուզեցի հանել գրուած :

Քին ոգին . Երկար չըլլալու համար Մատենադարան-ընթերցարանին մասին յաջորդով :

Թող քիչ մը կեանք սիրտ ըլլայ , համբերէ , վկայ : Ճանտութիւն : Թղթակից

ՊԱՆԿԱՆԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ Կ Ա Ց Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Սերպիան իրեն թագաւորը ընտրեց . ազգային ժողովին պատուիրակները զացեր են ժընճիլ նորընտիր վեհապետը հրաւիրելու :

Հետզհետէ մամուլին մէջ կերեւի որ Սերպ ժողովուրդը այնքան ալ գոճ չէ տեղի ունեցած եղեռնէն , որովհետեւ նորընտիր թագաւորական ցեղն ալ . Գարակեօրկոզովիչներ , այնչափ յարգուած չէ Սերպիոյ մէջ . Հետզհետէ աւելի կը որոշուի որ Ալէքսանտրը իր ժողովուրդին , աւելի ճիշդ բարձր զինուորականութեան գեղարկութեան պատճառ տուեր է Տերակային հետ ամուսնանալովը եւ անոր եթեթարկուելովը շատ մը ներքին խնդիրներ կարգադրելու վերաբերմամբ :

Եւրոպական ամբողջ մամուլը կը յայտարարէ որ սերպ զինուորականութիւնը շատ գաղափարային կերպով ազատած է իր չը որքան թագաւորէն , մինչդեռ կրնայ միայն զայն ստիպել զահէն հրաժարիլ եւ ձեռքազրկուել երկրի սահմանէն դուրս քշել :

Նորընտիր թագաւորը կը բարձրանայ արիւնւայ գահի մը վրայ եւ ստիպուած պիտի ըլլայ իրեն գահ պարգեւողներուն քմահաճոյքներուն միջոցաւ արտաքրութիւն տալ զանոնք իրեն զէմ զրգուելու վտանք ազատ ըլլալու համար :

Աս այժմ ամեն տեղ մեծ յոյս ունին որ գոնէ արժամանակեայ խաղաղութիւն պիտի հաստատուի Սերպիոյ մէջ . իսկ մի քանի սերպ նշանաւոր վեհապետներ կը կարծեն որ նոր թագաւորի ընտրութիւնով Սերպիոյ բոլորովին պիտի խաղաղի եւ միջոց պիտի ունենայ թէ իր ներքին գործերը կանոնադրելու եւ թէ արտաքրին յարաբերութիւնները ամբարայնուի :

Պուլկարիան այս վերջի երկու տարիները շատ տոգնապալի վիճակի մէջ կը գտնուէր ու դեռ կը գտնուի . Մակեդոնիոյ խոռովութիւնները , ուղղակի կերպով կանգարգանան փոքրիկ իշխանապետութեան թէ արտամութեան կանոնաւոր ընթացքը :

Տանէֆին գահիճը իր ըրած բոլոր գոհողութիւններովը հանգիւրձ ոչ միայն նպատաւոր արգելեցքի մը չհասաւ Մակեդոնիոյ խնդիրը խաղաղ կերպով կարգադրելու համար , այլեւ անյողթիւ պայմաններու առջեւ ընկնուցաւ եւ ստիպուեցաւ ետ քաշուիլ : Բեթթրով-Բէթթրովեան նոր դաճիճը որոշեց ուղղակի Սուլթանի հետ յարաբերութեան մէջ մտնելով գոնէ չափով մը քաղաքական սուր կացութիւնը մեղմացնել . այդ եւս ապարդիւն կերեւի : Պուլկարիոյ Սուլթանին զրկած պատու իրակ Պ. Նաչովիչ , թէեւ փորձուած գրեւորագէտ մը ու Թուրքիոյ բարեկամ , Պուլտէն ձեռնունայն պիտի վերադառնա :

նայ , ինչպէս կը հաղորդեն եւրոպական բոլոր թերթերը :

Պուլկարիա ունէր եւ ներքին ու քաւական կեանք խնդիր մը , ազատական Ռոտտաւալիսթ Նախարարներուն զստաւարութիւնը :

Այդ խնդիրը արդէն լմնցաւ , զատուող չորս Նախարարներէն երեքը , Ռատտաւալիսթ , Թօնչէֆ եւ Իվոնչօֆ քաւական ծանր պատժի դատապարտուած են , Միայն Թէնչէֆ անմեղ հողակուած է :

Սակայն գաղափարը որոշած է ազգային ժողովին առջիկ բարեխօսիլ որ այդ Նախարարներուն ներքին որովհետեւ յանցաւոր ճանցուած են միայն իբրեւ անկարող կառավարիչներ :

ՄԱԿԵՂՈՒՆԻ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տանկի կառավարութիւնը անպիտան քաւակութեամբ զօրք կը պահէ Մակեդոնիոյ մէջ սրունք փոխանակ հոն կարգը վերահաստատելու , ընդհակառակը անձնատուր եղած են ամեն տեսակ զգաւնութեանց , Չը նայելով որ անօթի և մերկ զօրքը իր սպորուսը կը հոգայ խեղճ մակեդոնացիները կողպատելով , այնուամենայնիւ երկրի պատերազմական վիճակը շատ կը նեղէ Սուլթանը . և ասոր համար ալ սիրելի պաւտականներէն մէկ մասը խորհուրդ կուտայ այդ անտանկի վիճակին պատերազմով մը վերջ տալ :

Ասոր մակեղոնիոյ յեղափոխական տարրը տեսակ մը գինադադարի մէջ կը գտնուի . ոմանք կը կարծեն թէ արգէն յեղափոխական ուժերը ջախջախուած ու չլատուած են , իսկ ուրիշներ ալ կը հուսաւտեն որ մակեղոնացի բազմաթիւ արտամարտներ լեռները քաշուած կուպսեն որ հունձքերը օւսարտին , հացահատիկները ամբարուին՝ որպէսզի աւելի ուժգին ու կատարի կերպով սկսին կոտորիլ իրենց արիւնը ծծող բռնապետին զէմ :

Զէ նայած Սուլթանի և իւրայիններուն յոխորտալին այնուամենայնիւ Ելազի մէջ բուական անհանգիստ են , սրովհետեւ Թուրքիոյ պետական զանձարանը անկարող է երկար դիմանալ այսպիսի խաղաղ վիճակի մը , որը պատերազմականէն աւելի սուղի կը նստի :

Եթէ իսկպպէս մակեղոնացիները դեռ ուժ ունին այս ստորի մեծ փոթորիկի մը հանելու , ու Պուլկարիան ալ պիտի ստիպուի իր գոյութիւնը պաշտպանելու համար Թուրքիոյ հետ պատերազմի բռնուիլ , այն ատեն Թուրքիոյ զուրթիւնը աւելի վտանգաւոր պիտի գաւնայ , ու եթէ յաջող թէ անգամ , շատ մեծ վնասներ պիտի կրէ և աւելի վտանգով պիտի մտնայ իր վերջնական քայքայութիւն :

Հայաստանի մէջ խորհրդաւոր խաղաղութիւն կը տիրէ . ոյ հրոսախմբեր կերեւին , և ոչ ապուտամական քայլեր կը նկատուին , եթէ աչքի առջեւ չունենաք քանի մը սեռորական գործեր :

Բայց ինչպէս կերելու հայերու յոյճ հանգստութիւնն ալ ահահանգստութիւն կը պատճառէ Սուլթանին և ի կառավարութեանը :

Անցեալները «Բրո-Արմենիա» հա

զորքեց որ Սուլթանը Պոլիս հրաւիրեր է քուրտ Համիրիներու պետը անոր հետ ծրարիր մը մշակելու կրկին Հայաստանի մէջ կոտորած մը սարգելու համար Այսօր ալ սթաննի կիւմուքի թէ Ամսթիկայի, Անգլիայի և Գերմանիայի կառավարութիւնները որոնք ինքնաբերաբար նահանգին մէջ գայրոցներ և ուրիշ հաստատութիւններ ունին, լսելով թէ մուսուլմանները կը պատրաստուին հայերը կոտորել գիւմար է թուրք կառավարութեան և զայն զգուշացուցանել:

Ասիէ պարզ կերեւել որ կարմիր Սուլթանը լմբուներով իր երոպական նահանգներու կացութեան ծանրութիւնը և վախճանով որ հոն ահաբեկ ֆոթոթիկներ կրնան ծագել, կուգէ երկրին ներսերը գոգոն և կրկին իր գոյութեանը սպառնացող, բայց այժմ գոնէ երեւութապէս խաղող նստած հայ տարրը նոր կոտորածով սահմակել որպէսզի մեծ ֆոթոթիկները պայթած միջոցին ստիպուած չըլլայ իր պատեարկական ուժերը բաժան բաժան ընել:

Սուլթան Համիր հասկցած է որ այս անգամ հայկական կոտորածի փորձը այնքան ատեն չը պիտի նստի իրեն, որովհետեւ հայերը ևս յառաջադիմած են իրենց կեանքներին և պատիւներին պաշտպանելու գործին մէջ կը հասկնայ և ալն ու այսօր հայերը եւրոպայի մէջ աւելի համակրելիութիւն կը վայելեն, քան 7-8 տարի առաջ ու ատոր համար ալ ճիզեր կը թափէ աւելի խոհեմութեամբ գործ տեսնել որպէսզի հայկական խնդիրը Մակեդոնականին հետ միասին աւելի խոր տորէն չը զրուի գիւտեմագիտական սեղանին վրայ:

Անի համար ճշարտութիւն մըն է որ այս անգամ հայր առանց թշնամիէն զոհեր առնելու չպիտի կոտորուի, եթէ այդպիսի փորձ մը ըլլայ Սուլթանի կողմէն, Բայց աւելի նպատակայարար և նպատակաւոր մեղի համար սա է որ յեղափոխական կազմակերպութիւնները լրջութեամբ ձեռք բաց չիմուեն ու օգտուին բարեկամող հանգամանքներէ ժողովուրդը աւելի զինելու, ինքզինքնին ամբարայնելու որպէսզի մեր Սուլթանին հասուցած վերջին հարածը աւելի զօրեղ և աւելի վճռողական ըլլայ:

քննորդ անցած յարձակումը տեղի ունեցաւ յարձակողները թուով 50 հոգի, մակեթոնացիներ էին բիրտով ուղաշոյններով զինուած, ասոր հետ մեկուեղ գուրսէն քարի սակայի տեղակները ջարդ ու փըշոր եղան, նաեւ շատ մը մարդիկ վնասուեցան նետուած քարերէն, չէնքին վնասը կը հասնի 150 ֆրանկի: Ներսէն ընկերվարականները յուսահատ գէնքի դիմիցին որի ժամանակ երկու հոգի մեռաւ, 26 հոգի ալ վիրաւորուեցան որոնց 8ը ծանր: Այս վնասը երկու կողմէն ալ է: Բարեբաղդաբար սրահի հակառակ կողմը տախտակամած կոտորելով դուրս փողոց կը փախչին որով անձի վնասը այնքան չեղաւ:

Սուլթանութեան բուն վայրը «Վիթօշ կայ ուլիցայ» հոն է նաեւ ընկերվարականներու գլխաւոր, ինքեանք Երեք անգամ յարձակում գործեց գլխաւոր վրայ, սակայն ուստիկանութեան հզօր միջամտութիւնը կարողացաւ յուղուած ամբողջին առաջը առնել, այդ միջոցին սպակիները միայն ջարդեցին: մինչև երեկոյ այսպէս շարունակուեցաւ տեղ տեղ ամբողջ հաւաքում կը բացազանչէր անկցին, սկերվարականները, անկցին հրէաները: Գիշերուան ժամը տասնին տասններ փորձ մալ ըրին Իւլ-Բուսարի կողմը հրէյից թաղին վրայ յարձակուի, բայց ստիկանութիւնը շուտ հասաւ ու ցրուեց կատաղաց ամբողջ, այժմ հրէաները ստիկայի վարի մէջ են: կը վարցուի որ դարձեալ կրկնուի մակեդոնացիներու կողմէ: երկուեան ժամը իննիս զօրք ելաւ, որպէսզի ճիշերուան պատահելիքը զեպքերուն առաջը առնուի սակայն բան չի պատահեցաւ: զիշերը խաղող անցաւ և այսօր շուկան բացուեցաւ:

Յուզումը երկու կողմէն ալ անընկալաբար է: ընկերվարականներու գլխաւոր գոց է և պատահանին վրայ երկու կարմիր դրօշակ կը ծածանին զէպի վար:

Պատմածին նայելով շարժի գիշեր ընկերվարականները սպառնական թուղթ մը փակցուցեր են «Վեչերնա բոշտայի իմբարատն դուռը որովհետեւ թերթին խմբագիր Պ. Ծանթօֆ կը գրգռէ կղեր մակեդոնացիները հրէաներուն դէմ:

Նամակս փակած միջոցին ընկերվարական բարեկամ մը եկաւ, հետը տեսնեցայ այս մասին, ինկոքը զլուխէն վիրաւորուած է: Ըսաւ որ Օտար հիւպատոսը մը գրգռած է Պ. Ծանթօֆ որ արգելք ըլլայ միթիւնին:

Սուլթան 14/6 Յունիս 1603 (Աւստրիա)

Սա հին քաղաքինէ, որոյ 2000 տարուան բերթին մնացորդները տակաւին կը կենան, քովէն Սուլթանքաւար կանցի որ Մոլտովիան կը գատէ:

Սուլթան մէջ ապի 176 տարի առաջ 700 տուն հայ կայ եղեր 5 եկեղեցի և 2 վանատուն, հայ գաղթականութիւնը նախ Լեւաստանին հոս եկած է և ապի ալ մէկ մասը 9) տարի առաջ Մարտիտան գաղթեր է, այս քաղաքին մէջ մնացին 200 տուն հայ:

Մի գարմաւար ով ընթերցող երբ ես ցաօք սրտի ըսեմ թէ այս պատ-

ուական հայ գաղթականութեան այսօր հագրէ թէ 40 տուն հայ մնացեր է, ապա իստի գերապատիւ Իւթուճեան Սրբազանին (Եւրոպայի առաջնորդ) քանի մը օր առաջ, իր քարոզին մէջ կըսէր - ով գիտէ Սուլթանին մէկ հայրի կին մէկ տուն կը հաշէ, կամ հայրը դատ տուն և որդին գատ տուն և այս հաշիւով 40 տուն հայ կայ կըսեն Սուլթան, դուք ծեր հաշիւը ալ աղէկ գիտէք քան զիս, Բայց ես կըսեմ որ քանի մը տարի վերջը այս Անիի պատական հայ գաղթականութիւնը բոլորովին պիտի անհետանայ: Ով աղնի ժողովուրդ մէկ մը խղճմտօքն մտածեցէք թէ ձեր պապերը Անիէն գաղթեցին երբ ոչ նաև ոչ երկաթուղի կար, անշուշտ օրիցով ամիսներով ձմաբանք քաղցին շատ ու շատ դժոխքով իրենցը հարկաւոր մինչև որ այս երկիրը հասան, բայց միշտ իրենց պատիւները և կրօնքը պահեցին, 5 եկեղեցի և 2 վանքեր չինեցին քարուկիր և փառաւոր շինեցան (Իսկ այժմայ 5 եկեղեցեաց միմիան 2ը կանգուն կը կենան իսկ միւս 3 եկեղեցիներուն աւերակները մինչև անգամ չի տեսնվիր) ազարակներ և կաւածներ յատկացուցին եկեղեցիներուն, և Սերունդէ սերունդ ձեզի յանձնեցին, Բայց դուք որո՞ք պիտի յանձնէք, այս փառաւոր 2 եկեղեցիները և 2 վանքերը իւրեանց կալուածներով և ազարակներով, գրէթէ ամբողջ Եւրոպայի հայ գաղթականութիւնը և ոչ մի տեղ այրուեալ եկեղեցիներու կաւածներ ունի ինչու՞ դուք ծուռ աջով կը նայիք այժմեան հայ գաղթականութեան չէ մի որ դուք ալ նոյն հայ գաղթականութեան սերունդին էք ազգով և կրօնքով:

Այս տեսակ պատական երկրի մը մէջ կապրիք որ այս երկրի բարի կայրը հայերը շատ կը սիրէ և ասոր սպառնացն ալ քանի քանի հայերու պարտութեան և ֆօնութեան տիտղոսը շնորհին է և քանի մը հայեր ալ մեծ մեծ պաշտօններու արժանացեր են նոյն իսկ այս Սալոմաի մէջ:

Գերապատիւ առաջնորդը շատ մը խրատական խօսքերով համոզեց ժողովուրդը բարի նպատակներու ձեռնարկին, օրինակ որքանոց մը հաստատեն վանքերէն միոյն մէջ, եթէ Սուլթանին օգնէ կամ վեհախառ կաթողիկոսը, քաղաքական երկտող գիր մը գրէ Սուլթանի հոգաբարձութեան կը յուսամ որ գերապատիւ Գէորգ եպիսկոպէս Իւթուճեան կը յաջողի ընտիր որքանոց մը հաստատել Սուրբ Օգոստէ վանքը, որ Սուլթանէն 5-10 վարկեան հետու ընդարձակ դաշտի մը վրայ փառաւոր էին չէնքէ հայկական ճաշակով շինուած կաթողիկէն և զանգակատունը քարուկիր:

Եթէ այս բարի նպատակը Սուլթանին հայ գաղթականութիւնը գործադրէ, քաղաքիս կառավարութիւնն ալ իւր աջակցութիւնը չիպիտի զլանայ հայ որբերը քաղաքիւր համար ինչպէս որ շատ անգամ կատաւարութիւնը իւր օգնութիւնը չի զլանար ի նպատակ հայրուան, այժմ բան անբանայի է, ուրեմն յաջողութիւն կը մաղթեմք գերապատիւ սրբազան Իւթուճեանին:

Շաւարշ Մեծիկեան

ՊԻ ԿՐԱՑԻ ԵՂ ԵՌՆԸ

Եւրոպայի թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հազորեն թագուորական զոյգի սպանման առթիւ:

Իւաղրութիւնը կազմուած է եզեր երեք ամսէ ի վեր, դաւադիրներուն նպատակը եղած է Ալեքսանտրը գահէն հրաժարեցնել տալ, բայց անոր գիմագրութիւնը պատճառ եղած է սպանման:

Իւաղրներուն գլխաւորն եղած է Տրակա թագուհուն նախկին ամուսնուն եղբայրը, քնդապետ Մաշիչ: Իւաղրութեան գիշերը 30, 40ի շափ սպաներ հաւաքուած են իրենց քաղինօի մէջ: Նուագախումբ մալ կայ եզեր, որ նուագը է Տրակա թագուհին ԳՕԼՕՆ: Կէս զիշերէն կէս ժամ անց քնդապետ Մաշիչ Տրդ. զօրաքնդէն վաշտ մը զինուոր առնելով կերթայ պալատին առջևը, սպաները խմբով կերթան պալատին կողմնակի դրամ առջև և կը պահանջեն որ զիշերը ներս թողուն:

Ի՞նչ մը վարանումս վերջը օրապահ սպան գուռը կը բանայ եւ դաւադիրները կառաջնորդէ զէպի մեծ մուտքը, ուր թագուորին թիկնապահ նստումով չպիտի դուռը ներսէն բանար: Բայց այդ սպան ուշացեր է եզեր, այդ պատճառով դրամ առկը ուժանակի փամփուշտ մը կը դնեն և գուռը օղը կը հանեն և վրայ հասնող նստումով չը առաջին զոհը կը ըլլայ:

Իւաղրի սպաները պալատ կը մտնեն, պալատական սպաներէն մին Միլքովիչ կուգէ գիմագրիչ բայց գնդակահար ըլլալով վար կիշնայ: Աս սպան նախարարապետ Յինցար Մարքովիչին փեսան էր:

Պալատին առաջին բաժանմունքին մէջ դաւադիրները կը հանդիպին թագաւորի սիրելի թիկնապահ Լազար Բէթրովիչին և կատիպեն որ զիրենք առաջնորդէ թագաւորին գտնուած սենեակը յայտարարելով որ անոր պիտի առաջարկեն գահէն հրաժարի: Բէթրովիչը զանոնք կուգէ մուրթեցնել ու հեռացնել թագաւորին սենեակներէն: Բայց դաւադիրները այդ կը նկատեն ու կրկին կատիպեն: Այդ ատեն Բէթրովիչ ատրճանակը կը հանէ և կը պարպէ գաւադիրներուն վրայ, բայց կը վրիպի, իսկ դաւադիրները իսկոյն զինքը կսպաննեն:

Իւաղրները կը մօտենան թագաւորի առանձնատենեակին և դուռը կը բաղտեն, ներսէն կը մերժեն դուռը բանալ, թագաւորը պատահաններէն մին կը բանայ և օգնութեան կը կանչէ:

ԹՂԹԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

2 Յունիս Սօֆիայ

Երկ կէս օրէն վերջ, ժամը մէկ ու կէսին ընկերվարականները քաղաքիս «Միլի Պուլպարիա» թատերապահին մէջ միթիւնի մը արգելեցին, բողոքելու համար Գիշնէի մէջ (Ինուսիս) հրէաներուն դէմ գործուած անգթութեան մասին: Այս պատճառաւ ոստիկանութիւնը նախապէս իմացած ըլլալով խոտովութեան մը հաւանականութիւնը, հարկ եղած միջոցները ձեռք առաւ որպէսզի վարկենապէս զօպէ, բայց, հակառակ ձեռք առնուած խիստ միջոցներուն շատ դժուար եղաւ կարգը վերահաստատել:

Նախապէս պատրարտուած և լրմբականերու բաժնուած խուժանը յանկարծ յարձակում գործեց այն ժամանակ, երբ ընկերվարականները սկըսած էին ճառեր խօսել և հարկ եղած միջոցներուն վրայ վիճել, մօտ 300 հոգի ներկայ էր, ժամը ճիշտ երկուքը

— 0 —

Բայց դուրսն ոչ ոք կը պատասխանէ . Ուսանակի երկրորդ փամփուշտով առանձնաւենեակի գուռը տեղէն կը հանեն ու դաւադիրներն և թագաւորը ու թագուհին գեմ գեմի կուգան .

Թագաւորը գիշերային կարմիր մետաքսէ շապիկով կը լլայ . Գընդապետ Մաշիչ կը աղաղակէ «Տէր , ահա թուղթ մը ձեր գահէն հրատարելու համար , ստորագրեցէք և բաժնուցէք Տրակայէն» . «Ես Միլան թագաւորը չեմ , կը պատասխանէ Ալեքսանտր և ափ մը սպաններէ շեմ վախճարու ախարները ըսելով կը գրկէ թագուհին : Սպաններու ատրճանակները կը պայթին և եղեռնը կսկսի .

Բժշկական քննութենէն յայտնուէր է որ թագաւորը 6 քնդակի վէրք ստացեր է և երեք ալ սուրի հարուած . Գնդակներու պատճառած վերքերէ երեքը մահացու եղեր են , որոնցմէ երկուքը սրտէն տնցեր է իսկ մէկը փորէն .

Թագուհին ստացեր է 4 քնդակ , սրի քանի մը հարուածներ և և քանի մը հարուած ալ սուր , մարմինը ծակող անցող գործիքէ մը . Գնդակներէն երկուքը մահացու վէրք պատճառած են .

Անդամահատութենէն հաստատուած է որ թագուհին մշտապէս ամուլ պիտի մնար .

Այդ եպիսկոպոսը բարկանալով այդ իրաւացի գնահատումի դէմ Պատրիարքարանին նամակով յայտնեց որ ինք իր պաշտօնի տէրն է և առաջ , որովհետեւ թէ Ձատկին պատարագ մատուցեր է և թէ վարչական ժողովներուն միշտ նախագահած է .

Եթէ միայն այդ է եպիսկոպոսների պաշտօնը , այն ատեն անոնց մեծ մասը նշանաւոր պաշտօնեաներ են .

— Կովկասի հայ կաթողիկոսների համար շուտով կաթողիկոս չ'յեպիսկոպոս մը պիտի կարգուի , որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ կովկասեան հայ կաթողիկոսներու եկեղեցական ու դպրոցական գործերը կարգադրել , և առանձին հեգեուր վարչութիւն մը կազմակերպել .

— Վաղը պուլկարիոյ հայ եկեղեցիներու մէջ էլ միաձայն գոյութեան 1600 ամեակը պիտի տօնուի , և այդ առթիւ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի . Բայց աւելի լաւ չէր ըլլար , որ մեր թաղապետութիւնը կարգադրութիւնները ընեն յայդ հանդէսը աւելի օգտակար դարձնելու , միթէ մեր դպրոցական մարմինները չէին կրնայ նոյն օրը դրակաւ երեկոյթներ սարգել և ժողովրդին բացատրել էլ միաձայն աթոռի նշանակութիւնը և անոր կատարած դերը մեր կեանքին մէջ .

պանութիւնէն չէ որ սարսափ է , որովհետեւ ան հարիւր հազարներու աւելի տակաւի պատմութիւնները սիրուն մտիկ ըրեր է : Ձայն սոսկացնողը վեհագետի մը սպանումն է , որմէ միշտ ինքնալ կը վախնայ .

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Կառավարութիւնը որոշած է պաշտօնեաներու և դատարաններու անփոփոխութեան վերաբերեալ նոր օրէնքը առայժմ չը գործադրուի : պուլկարական մամուլին մէկ մասը խստիւ կը բողոքէ ստոր գէմ .

— Պետական դատարանը իր որոշումը յայտնեց դատի ենթարկուած աղատական նախարաներու մասին . Ռատուալովօֆ , Թոնչէֆ և Իվանչօֆ մեղաւոր ճանչցուած են իբրև սահմանադրական օրէնքներու գէմ գործողներ և դատապարտուած են ութ ամսուան բանտարկութեան և քաղաքացիական իրաւունքներէ զրկումի : Սակայն պետական դատարանը որոշած է միջամտել ազգային ժողովին և իշխանին առջև որ բոլորովին ներուին .

Բարեբախտութիւնը անոր մէջն է որ նախկին նախարաները զբաղման զիջումներու և իրենց պաշտօնը ի նպաստ իրենց շահագործելու մեղադրանքին զերծ հնչակուած են ,

Թէնչէֆ բոլորովին արդար հռչակուած է .

ՍԵՐՊՈՒ

Գարակէօրկէվիչ թագաւոր ընտրուած է : Արգէն պատգամաւորութիւն մը զրկուած է զայն Սերպիո հրաւիրելու համար : Կսուի թէ թագաւորը քանի մը պայմաններ առաջարկած է , որոնցմէ մին է դաւադիր սպաններ Սերպիայէն հեռացնել .

— Անգլիական Կիւրիոս թերթը անգլիական կառավարութեան կառավարիկէ նախաձեռնարկ ըլլալ դաւադիրները դատի ենթարկելու աւու համար .

— Թագուհւոյն իրերուն մէջ անգլիական գրամատան քանի մը միլիոն ֆրանկ արժէքով թուղթեր գտնուեր են .

— Մեծ պետութեանց կառավարութիւնները համաձայնած են իրենց Պելկրատի ներկայացուցիչներուն հրահանգել սահմանափակուիլ միայն իրենց հը պատակներու պաշտպանութեան գործին մէջ .

Այս պետութիւններէն ոչ մին սպանութենէն վերջը կազմուած սերպ կառավարութիւնը դեռ ճանչցած չէ .

— Պելկրատի մէջ իսուսի շափօտար թղթակիրներ հաւաքուեր են .

— Սերպական թերթերը կը հազորդեն որ Կարակէօրկէվիչին թագաւոր ընտրուելէն վերջը , ժնէվի կառավարութիւնը իսկոյն նոր ընտիր թագաւորին բնակարանը հսկելու համար աստիկաններ նշանակուեր է .

— Ենթէկ Վառնայի մէջ տըպագրուած հեռագիր մը ցրուեցին , որով կը յայտարարուի թէ ստոյգ աղբիւրներէ կիմացուի որ նորընտիր թագաւորն ալ սպանուեր է զայն Սերպիա հրաւիրելու գացող սպաններէն միայն ձեռքով : Այս լուրը մենք կը հըրատարակենք վերապահութեամբ թէ այդ լուրը ճիշդ ըլլայ : այն ժամանակ է որ Սերպիոյ վիճակը աւելի պիտի ծանրանայ .

— Բժշկական քննութենէն կեբուի որ Ալեքսանտր թագաւորը ուղեղի հիւանդութիւն մը ունեցեր է , թէ և մարմնով բոլորովին առողջ .

ՅՐԱՆՍԱ

Կրօնական մեծ տօնախմբութեան մը առթիւ Ֆրանսայի քանի մը կարեւոր քաղաքներու մէջ հակակղերականներու և կրգղերական կուսակցութեան միջև մեծ ընդհարումներ տեղի ունեցեր են : Սպանուածներ և վիրաւորեալներ կան երկու կողմերէն ալ .

— Լուպէ յուլիս վեցին Լօնտրա պիտի մեկնի .

— Ռուսիոյ և Ֆրանսայի յարաբնութիւնները հետզհետէ աւելի կը ցրտանան .

ԱՆԳԼԻՍ

Լօնտրայի մէջ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Ֆրանսայի նախագահը փառաւոր կերպով ընդունելու համար .

Նախագահը պիտի իջեան Սէն Ջէմսի արքայական պալատը .

— Չեմպրլիքի և միւս նախարաներուն մէջ անհամաձայնութիւն ընկեր է առաջինի ի ինստական մէկ օրինադրին պատճառաւ : Չեմպրլիքի զիրքը խախտուած կը կարծուի .

— Դէլիասէի Լուպէին հետ Լօնտրա երկուսուն լնդհակապէս կը քաղաքական մեծ նշանակութիւն կը տրուի .

ОТГОВОРНИКЪ

Мурадъ-Ераносянъ

Печатница „Въалиность“ Варш

Ա Ջ Դ

... Խմբագրութիւն «Շարժում» Կազմակերպութիւն

Հանցեք ներկայս կրտարակել ձեր ազգոգուտ լրագրոյ մօտակայ թւոյն մէջ :

Ըստ կրամանի նորին Ս. Օծութիւն վեհափառ Հայրապետի(Ն)յառաջի կայ կիւրափէ , 8 Յունիս , Ս. Էլմիսֆինի հիմնարկութեան 1600 ամեակի տարեգարծին առթիւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի Ս. Եկեղեցոյս մէջ .

Որհուրդս կը յուսայ թէ արգոյ եկեղեցաւոր ազգայինք պիտի փութան նոյն օրը ներկայ գտնուիլ Ս. պատարագի արարողութեան կատարելու համար իրենց սուրբ պարտականութիւնը :

Ի գիտաց թաղական Որհուրդոյ Ատենադպիր Ատենապետ Ս. Գարիէլեան Յ. Մ. Թովմասեան 5 Յունիս 1903 Վառնա

(Ն) Պատրիարքի անունը մենք հաներ ենք այս ազգէն

Մ. Խ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Պոլսոյ թերթերէն մէկը հազորգած էր որ Եփրատի առաջնորդ Յովսէփ եպիսկոպոսը այլևս չէ կարող իր պաշտօնը վարել .

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ք Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

Անգլիոյ , Գերմանիոյ և միացեալ նահանգներու կառավարութիւնները որոնք խորհրդի նահանգին մէջ դպրոցներ ունին թուրք կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրեր են թուրքերու գէպի հայերը նկատուող գրգռումի վրայ .

— Քանի մը հարիւր ձերբակալուած մակեդոնացիներ ազատ արձակուեր են .

— Պուլկարիոյ նախարարապետ Բեթրօֆ խիստ լեզու գործածած է Թուրքիոյ Սօֆիայի ներկայացուցչին հետ մակեդոնացիներու մեծ թւով Թուրքիայէն Պուլկարիա գաղթելու պատճառով .

— Պուլկար Էքզարքը թուրք կառավարութեան ճնշման տակ Մակեդոնիայի պուլկար առաջնորդներուն դիմած է որ ժողովուրդին հանգիստ մնալ յորդորեն մինչև որ բարենորոգումները իրագործուին .

— Պելկրատի եղեռնը Հսմիտին վրայ շատ զօրեղ տպաւորութիւն գործած է՝ կարմիր արքան այնքան յուզուեր է որ չէ ուղեր մանրամասնութիւնները լսել , Բայց սուլթան արիւնէն ու ըս-